

Hóþdráp í Ameríka

Tey seinastu 20 árinu eru trý hóþdráp framd í USA og tey fylgja öll sama mynsturinum. Ein maður, sum eingin leggur merki til í gerandisdegnum, vápnar seg knappliga upp til tenninar og skjýtur alt niður rúndan um seg.

Og ameríkanarar eru farnir at spyrja, hvi slíkt hendir.

Svarið finst helst ikki í persóninum men í sjálvum samfelagnum. Dyrkan av ráum harðskapi við m.a. Rambo sum fyrimynd, er eitt fyrirbrigdi, ið ger stóðugt meira um seg í Ameríka og í Vesturheiminum og er avleiðing av tí alsamt vaksandi materialismuni skrivar Edvard Jónsson í hesi greinini um harðskapin í USA.

Sorgarleikurin í Oklahoma, tá ið 14 starvsfólk a posthúsinum í Edmond blivu skotin niður av einum postboði hefur vakt kjak-ið uppafur um orsakirnar til tann ótrúliga harðskapin í tí amerikanska samfelagnum — harðskap, vit nú hava høvi at uppliva hvønn einasta dag í gjøgnum sjónvarp og

video men sum ongantið kennist heilt veruligur, tí hann ikki er partur av okkara samfelagsmynd. Innan fyri tey seinastu 20 árinu eru trý hóþdráp av skelkandi proportionum vorðin framd í Ameríka og tey fylgja öll sama mynsturinum. Ein maður, ið eingin leggur merki til í gerandislivinum og sum hefur samskiftistrupul-

leikar við onnur og sum eingin leggur merki til í gerandisdegnum, vápnar seg knappliga upp til tenninar við avsagaðum høgbyrsum, pistólum og lóðri og skjýtur síðan alt niður seg rúndan um hann, veri tað mannfólk, kvinnur ella børn. Í hesum mánaði eru 20 ár síðani ein slíkur maður fór við einum posa fullum av

skotvápnnum uppi eitt torn á háskúlaøkinum í Austin, Texas, og beindi fyri 14 tilvildarligum fólki, sum spákaðu sær á flötunum niðanfyrir. Motivið til hetta er ongantið vorðið greitt. Fyri tveimum árum síðani kom ein annar maður við byrsu inn á ein hamburgararestaurant í San Ysidro í Kaliforniu og myrði 21 fólk, harimillum fleiri børn og ungdomar. Nógv onnur hóþdráp eru framd í USA? men talan er altíð um nógv færri fólk. Motivini eru ongantið vorðin greidd, og tað virkar oftani sum um gerningsmaðurin

er pindur av hatri til alt samfelagið og mannaættina. Allar morðroyndir á amerikanskum forsetar í nýggjari tíð eru gjørdar av frustreraðum persónum, ið ikki hefur eydnast at fáa viðgang í tí vanliga livinum, nakað sum er heilt umráðandi í amerikanskum samfelagi. Uttan viðgang er tú einki „non-person“ sum tikið verður til.

Dugdi ikki sum postboð

Sum postboð tóktist drápsmaðurin í Edmond, Patrick H. Sherrill, vera fullkomiliga miseyðnaður. Hann var seinur í arbeiðnum og leveraði brøv til skeivar adressur. Hetta kunnu stjórnarnir á posthúsinum ikki góðtaka. Men tá ið teir átalaðu Sherrill, bleiv hann í øðini.

Ein morgunin motti

hann óvanliga snimma við handtasku við trimum pistólum. Uttan at siga orð byrjaði hann at skjóta og nøkur minutt seinni vóru 14 fólk deyð og uppafur fleiri særð. Tá ið SWAT-liðið hjá lögregluni, sum tekur sær av yvirgangsátakum, stormaði posthúsið, gjørdi Sherrill enda á sær sjálvum.

Nú spyrja nógv: Hver var hesin Sherrill? Hesin spurningur hefur fingið veruligan áhuga fyri trygdina í gerandislivinum hjá tí vanliga amerikaranum, men einki greitt svar kann gevast. Hóast hann ikki var serliga væl dæmdur millum grannarnar og jagstraðið børnini, ið viðhvørt komu um kvöldarnar fyri at arga hann sum ein annan ser-skølt, hevði hann ongantið fyrr vist tekin um yvirgangslýndi. Hann var radio-amatørur við Australiu sum áhugaði og hevði stóran áhuga fyri byrsu, men tað hefur hann felags við so nógvum øðrum amerikaranum, ið annars eru av fittasta fólki. Eitt stutt tíðarskeið undirvísti hann bretska NATO-hermonnum í skjóting. Næmingarnir hjá honum vóru skelkaðir, tá teir hoyrdu tíðindini úr Edmond. Teir mintust hann bert sum ein fittan lærara, ið gjørdi stak lítið um seg.

Modernaðar drápsmaskinur

Svarið finst soleiðis ikki í

persóninum, men í sjálvum samfelagnum. Dyrkan av ráum harðskapi, ið hefur vist seg í øllum sínum andstyggligu myndum frá James Bond, ið hefur alment loyvi til at drepa, til Rambo, sum er eitt slag av modernaðari drápsmaskinu í menniskjuformi, er eitt fyrirbrigdi, ið ger stóðugt meira um seg, ikki bert í Ameríka, men í øllum Vesturheiminum, og er avleiðing av tí alsamt vaksandi materialismu. Spurningurin er at vinna makt yvir øðrum. Er onkur ein „outsider“, hvørki vakur ella rikur, dugir ikki at gera seg galdandi á arbeiðsplássinum og er ikki egnaður til luttøku í politikki, so kann hann altíð keypa eina byrsu Menniskjuligar eginleikar verða mettir at vera veikleiki. Tann veruliga maktin er tann, ein kann skaffa sær við vøddum, útsjld, talugávum ella rikidømi. Sherrill er tí í sær sjálvum ikki orsök til nakað sum helst, men avleiðing — produkt av einum samfelagi, ið setur máttin hægri enn menniskjuna.

etj.

